

1-36 cs. kir. kizár. szabad. újonnan javított Ruganyos sérvkötők

Legújabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzer-től; ez rugók nélkül van, tisztán rugyantából művészesen szerkesztve...

POLITZER MÓR cs. kir. szab. sérvkötő-készítő, Budapestben Deák Ferenc-utca.

Athatlan eső, szél és hidegség ellen.

Csak 2 forint egy pompás, meleg, vastagszövetű „Polgár”-kabát uraknak, nőknek, fiuknak és leányoknak.

FEKETE GYULA Bécs, V/U. Hundstürmerstrasse 18.

POLLÁK D. H. fémáru-csarnoka,

Raktár: IV. ker., BUDAPEST, Gyár: VII. ker., bécsi utca 5. sz.

Ajánlja az idegy beállítással gyártmányait kályha-eszközök és acél előtéttekben. Nickel, réz és sárgarézből, a legújabb és legegyszerűbb mintákban.

VASÁRNAPI UJSÁG

43-ik SZÁM. 1885. BUDAPEST, OKTÓBER 25. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 forint, POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre 6 forint.

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ÉS DUKA TIVADAR.

Nincs benne kétségünk, hogy mindazoknak, kik lapunkat figyelemmel olvassák, meleg érdeklődését keltették föl azok a közlemények, melyek lapunkban a nagy magyar utazó és uttoró nyelvtudós, Körösi Csoma Sándorról megjelentek.

Alig is képzeltető oly izgalmas regény, mely az olvasót annyira megragadhatja, mint amaz adatok gyűjteményes összefoglalása, melyek a tudomány e nagy bajnokának életére vonatkoznak.

azon részére vet világot, mely a keleti utja előtti időre esik. Hogy Csoma munkálatait folytassa, a mire honfiai közül némelyek föl is szólították, más nemű kötelezettségei mellett nem lehetett vállalkoznia, noha a tárgy fölötté érdekelte.

Csász. kir. szabadalommal és porosz kir. miniszt. jóváhagyással.

Dr. BORCHARDT illatos növényesszappana, 30 év óta elismert legjobb mosdó-szer egészésséges bőr elnyelésére; eredeti csomagocskáiban bepecsételve 42 krajczár.

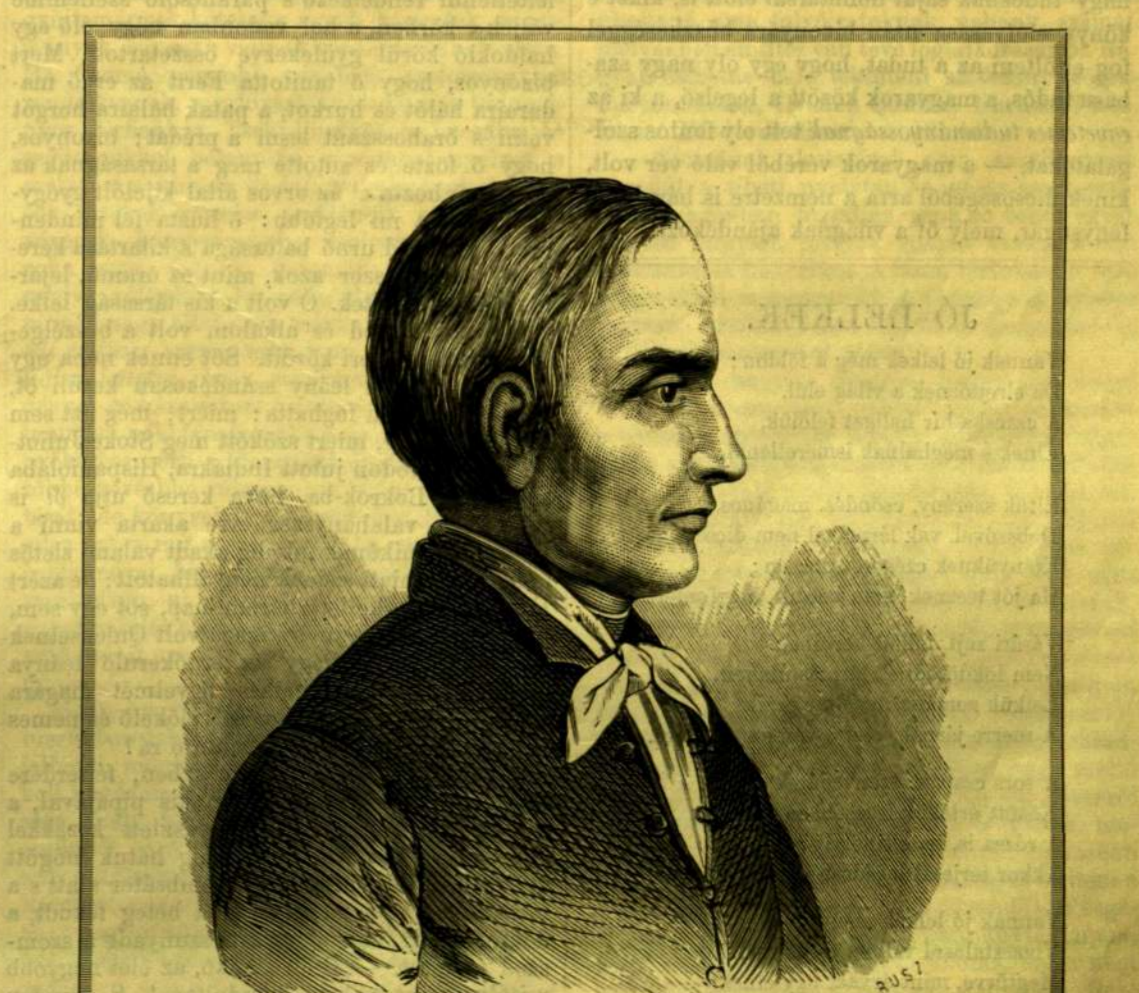
- Alsó-Kubin: Tyroler József, Hirschfeld A. Arad: Elias Armin, Rozsnyai M. győztes. Aranyos-Maróth: Wertheim Mór. Baja: Klenantz és Babócs. Balassa-Gyarmat: Havas Gyula, győztes.

nyir-balzsama.

Már a növényi nedv, mely a nyirből annak törzsét megfúrta, kifolyik, ember emlékezet óta a legkitűnőbb szépitőszereknek van ismérve; ha pedig e nedv a földaló utatitása szerint vegyi uton balzsammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatással bír.

SORSJEGYEK A BUDAPESTI KIÁLLITÁS RÓL. 1 darab 1 forint 1/11 darab 10 forint. Huzás október 31-én. Főnyeremény késszépben 100.000. Továbbá 20.000 forint / 10.000 forint / 5000 forint értékben 4000 nyeremény.

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR.

Ovás! Figyelmeztetünk a hamisításokra, különösen dr. Suin de Boutemard illatos fogsappanára és dr. Borchardt illatos növényesszappanára névre. Több hamisított és hamisítások elárastója már érzékeny pénzbüntetésekre lettek Bécsben és Prágában törvényszékiileg elítélve.

Raymond és Társa, cs. kir. szab. tulajdonosok Berlinben.

ment, míg 1870-ben Darzsilingba jutott, a Nepal és Tibet határaihoz közel eső Szikkim tartományba.

Itt halt meg 1842-ben Körösi Csoma Sándor, itt állítottatott sírja fölé kőemléket az angol indiai kormány*. E szentelt helyen, hol Duka két évig lakott, még inkább megerősödhetett benne a szándék, hogy nagy honfitársának hozzá méltó emléket emeljen a magyar közönség szívében.

Midőn 1873-ban Kelet-Indiából visszatért, a magyar tudományos akadémia neki e végből megbízást is adott. Így írta meg aztán Duka Tivadar Körösi Csoma Sándorról szóló művét, mely az akadémia kiadásában egy térképpel együtt közelebb megjelent.

Duka e művéhez legnagyobb részben Kalkutában, az „Asiatic Society” irattárában gyűjté az adatokat, de fölkereste azokat a híres magyar tudósról szóló folyóirati jelentésekben, levelezésekben s amaz utazók irataiban is, kik Csomával egyszer-másszor érintkeztek. Az Asiatic Society jegyzőkönyvei, számadásai is jelentékeny anyagot szolgáltatottak tárgyához.

De tán még a rendkívüli érdekes életrajznál is érdekesebb Duka könyvének az a része, mely Csomának irodalmi dolgozatait tartalmazza. Itt ugyanis Csoma nagy terjedelmű tibeti szótárán és nyelvtanán kívül minden együtt találunk, a mi a magyar tudós után nyommaradt s fel volt található. Legtöbbnyire kivonatos ismeretesei ezek azoknak az irodalmi roppant gyűjteményeknek, melyeket Körösi Csoma Sándor részint a tibeti zárdákban, részint az ázsiai társaság könyvtárában — melynek őre volt — bámulus figyelmelemmel és szorgalommal átváltolt s mely tanulmányai megfoghatóvá teszik, hogy a szerény, igénytelen, rejtőzni szerető tudós, ki semmitől sem óvakodott annyira, mint attól, hogy előtérbe tolakodjék s a figyelmet maga iránt kiereszkedje, hogyan válhatott az egész tudományos világ, de különösen az angol tudományos körök oly rendkívüli tiszteletének és kegyeletének tárgyává.

Duka igazságot szolgáltatott könyvével a nagy tudósnak saját honfitársai előtt is, kiket e könyv elolvása után bizonyára büszkeséggel fog eltöltöni az a tudat, hogy egy oly nagy szabású tudós, a magyarok között a legelső, a ki az *egyetemes tudományosság*nak tett oly fontos szolgálásokat, — a magyarok véréből való vér volt, kinek dicsőségéből arra a nemzetre is hárul egy fény sugar, mely őt a világnak ajándékozza.

JÓ LELKEK.

Vannak jó lelkek még a földön;
De elrejtözködnek a világ elül.
A csacska hír hallgat felőlük,
Élnek s meghalnak ismeretlenül.

Éltük szerény, csendes, magános,
Dobszóval, vak lármával nem dicséret.
Erényüknek czégre nincsen;
Ha jól tesznek, nem kérjük, hogy miért.

Vásári zajt, hűhót kerülnek.
Nem lökdösődnek lármás utakon.
Lelkük zománczát féltve őrzik.
A merre járnak, csend van s nyugalom.

A sors csapásai, szenvedések
Között értékük legszebben ragyog.
A rózsák is, ha eltiporják:
Akkor terjeszt legédesebb illatot.

Vannak jó lelkek még a földön!
Vigasztalásul vallom és hiszem.
Megtérve, mint árvák, úgy élnek,
És nem irigylik sorsuk' senki sem.

REVICZKY GYULA.

* A temetőt, hol Körösi Csoma nyugszik, és sírkövét rajzban is bemutatták a „V. U.” 1878. évi 49. és 50. számában.

HOMOKBÓL FONT KÖTELEK.

ANGOL IRÓSNÉ.

Írta FRANCILLON R. E.

HARMINCZADIK FEJEZET.

Tartós álom.

Háromszor ment le s kelt újra a nap, s az életszakra — bár huszszor is végső löböt látszék vetni — még sem aludt ki. Rettenetes három éj és nap volt az. Az erdőbeli négy fogoly azonban még sem halt meg éhen, mert erdőben nem halnak éhen az emberek; az éhség oly élelmiszerekre vezeti őket, minők azelőtt nem gondoltak, de a melyek az erdőben bőven vannak s izletesebbek is — kivált éhes embernek — mint csak álmodhatták volna is. A patakban van hal — s a squire és a kerülő lánya ügyesek voltak annak fogásában; aztán van elég üzres gyökér, — különösen az édes és lisztes *fungi*, s a doktor ismerte és ki tudta válogatni. Aztán, különös, semmi jel, hogy a Bokrok-beli győztesek keresnek vagy üldöznék őket. Feri már egy izben lóra akart ülni s elnézni a romokhoz, mi történik ott; de társai lebeszélétek, nehogy a rablók nyomaikra vessze, kivált pedig a beteg miatt, a kinek állapota őket is egy helyre kötötte s lehetetlenné vagy legalább is igen nehézé tette volna a menekülést.

S ha a szegény Uborka Janó hercegúr lett volna, sem fordíthatott volna megmentésére több gondot az udvari orvosi kar, mint így Carrel orvos, sem ápolására több gyöngédséget az udvari ápolónők serege, mint Carrelné, ez a finom légies tündér. Ferinek a menekülők élelmézése adott legtöbb gondot s ebben Derrick Anikóval osztozott, alkalmat nyerve ez által, mind jobban jobban bámulni az átalakulást, melyen e leány Stoke-Juliot óta átalment. Szinte nehéz volt elhinnie, hogy ez a Bokrok-beli, hispaniolai Nanette ugyanaz a személy, a kit otthon mint félig parasztlányt, félig boszorkányt ismert. Mintha a benne eddig elrejtett szellemi lény kibontotta volna szárnyait, hogy ne csak messze, hanem magasan is repüljön eddigi tartózkodási helyétől...

— Vajjon, — kérde magától önkénytelen Feri, — vajjon maga Openshaw Mabel, ez a páratlan s megközelíthetetlen szépség, birt volna-e ily magaslatra emelkedni, hogy önkénytelenül, de feltétlenül rendelkezés s parancsoló szellemmel váljék e körben, a hol vadonban négy élő egy haldokló körül gyülekezve összetartott. Mert bizonyos, hogy ő tanította Ferit az erdő madaraira hálót és hurkot, a patak halaira horgot vetni s óráhosszant lenni a prédat; bizonyos, hogy ő főzte és sütötte meg a társaságnak az ebédet, ő hozta el az orvos által kijelölt gyógyfüvetek, s a mi legtöbb: ő húzta fel minden nap a gyöngéd urnó bátorsága s kitartása kerekét, valahányszor azok, mint az óramű, lejártak, megernyedtek. Ő volt a kis társaság lelke.

Igy kevés mód és alkalom volt a beszélgetésre közte és Feri között. Sőt ennek néha úgy tetszett, hogy a leány szándékosan kerüli őt, ámbar meg nem foghatta: miért; még azt sem tudta ki eddig, miért szökött meg Stoke-Juliotból s mi módon jutott Indiákra, Hispaniolába s épen a Bokrok-ba, hova kereső utja őt is vezette s valahányszor erre akarta vinni a beszédet, Anikónak mindig akadt valami sietős dolga, a mi miatt szónak nem állhatott; de azért Ferinek nem kellett három nap, sőt egy sem, hogy átlássa, mennyire igazza volt Quicksetnek (akaszszák fel!), hogy az erdőkerülő leánya méltó egy előkelő nemes figyelmét magára vonni, — sőt hogy ugyancsak előkelő és nemes legyen, a ki méltó tudjon lenni ő rá!

— Hajh, — mondá egy izben, feltérdere támasztott kézzel s szájában kis pipájával, a lobogó rőszetűz mellett leeresztett kezekkel elmerengve ülő Anikónak, míg hátuk mögött a sűrűben, közvetlen közel, lomsátor alatt s a ló nyergére nyugtatott fejfel a beteg feküdt, a doktor pedig nejétől őrizve szunyadt a szomszéd fa alatt. — Hajh, Anikó, az élet nagyobb rejtély, mint valaha gondoltam! S minden hiába, minden elvesztetve! Én egy lehetetlen feladatot kergetek! a doktor egész tudományát egy csavargó megmentésére vesztegeti, a kinek jobb volna meghalni mint élni; neje: kényelmet, gazdagságát, nyugalomát pazarolja egy

emberre, a ki többet gondol egy csavargó életével, mint ő vele; s maga ez a csavargó — elvesztegette életét és odadobta egy magánál is haszontalanabb csavargóért, érettem! Nagy rejtély az élet!

— Rejtély, valóban, — felelt Anikó, meg sem mozdulva ülő s méla helyzetéből, — de elvesztegetve? Nem, elvesztetve semmi sincs! Azt mondja Carrel orvos s ő tudja!

— Te sokat tanultál Carreléknél.
— Nem rajtok mult, hogy nem tanultam többet. S néha szinte sajnálom, hogy ennyit is tanultam! A dolgokat nem látom világosabban, de sokkal erősebben — s néha sokkal fájdalmasabban is — érzem!

— Anikó, — mondá Feri egy kis szünet mulva, — nem ismerem történetedet; azt sem tudom, de nem is kértem, miért és hogy jöttél el Stoke-Juliotból? De azt látom, hogy egészen más lett belőled s az akkori Derrick Anikónak csak a neve és hangja maradt meg rajtad.

— Meglehet, nem vagyok az, a ki voltam! (S valóban, hogy is lett volna az, ő — a ki apja gyilkosának álmát oly hű gonddal virrasztja, mintha nem is vérboszuval, hanem a legnagyobb hálával tartoznék neki.) — De azért, — folytatá hirtelen erélyvel — nem vész el semmi, nem megy veszendőbe semmi! sem jó, sem rossz! Ne is menjen veszendőbe, nem akarom!

— Én is azt mondom, ne veszzsen el! — felelé Carew Feri. — Én is visszakívánom magamnak azt az egyszerű leányt, a kivel a kerülő házában néha oly bizalmasan elbeszélgettem — ohajtanám, vajha újra feltalálhatnám!

Anikó nem felelt. Mit is felelhetett volna?

— S pedig, — folytatá az ifju, — mi hasznom volna benne? Épen semmi. Az életem, az csakugyan el van vesztegetve, az már veszendőbe ment.

— S ugyan miért? — felelé a leány. — Mert egy leány, a kit szeretett, nemet mond? Megmondjam önnek, mit mondtott egyszer Derrick Anikó Stoke-Juliotban Openshaw Mabelnek? Azt mondta — de mindegy! Akkor én az égre kiáltottam — s nem jött segítségem! Aztán megpróbáltam eladni lelkeket az ördögnek — s nem lehetett. De egy férfi! az ne essék kétségbe azért, mert egy szivtelen leány nemet mond.

— Nem az a baj, — felelé Feri halkan, szinte suttogva. — Nem hogy nemet mondt, — de mert olyan valamit ígértem neki — s megesküdtem, hogy vissza se megyek, míg azt nem teljesítem, — a mibe bele tört a késem s most már vége mindennek!

Anikó némán, de részvéttel hallgatta, míg a férfi, a kit titokban szeretett, szerelme történetét mesélte neki az erdő csendjében, az éji tűz mellett. S mikor Feri, elvégezve beszédét, maga is mély hallgatásba merült: először érezte anyja halála óta, hogy nincs egyedül a világon. Mert Mabelt szeretete, imádtá, de sohasem érezte mellette azt, hogy meg van érve s rokonszenven hallgatatták. Az olyan volt neki, mint az égi csillag, magasban, elérhetetlenül, hidegen; de Anikó a csendes tűz, melyet magunk szívtünk fel, s melynél kezünköt és szívkünket felmelegítjük. S a csillag mindenkié, míg tűzhelyünk lángja a magunké...

— Te vagy, Mabel?

— Álmodik-e? Vagy az erdő szelleme adott viszhangot néma gondolataira? Mert nem ő szólt, s Anikó sem; s mégis egy tisztán érthető, bár gyöngy hang monda ki e szavakat. S nem csak ő hallotta, hanem Anikó is; mert egy percnyi hallgatóság után hirtelen felugrott ültéből s madame-hoz rohant.

— Orvos ur! — mondá — gyorsan! A beteg megszólalt — ébred, él!

Ugy van, a beteg volt, Uborka Janó, ki első szavával lerázta magáról a halálhoz hasonló álmot, nem csak ezt a három napi beteg álmot, hanem azt is, mely évek óta fedezte szellemét. S gyorsabban, mint Feri álmékkodásából magához jöhetett volna, Carrel orvos fölébredt, talpra ugrott s a beteg mellett termett.

— Csöndesen, csöndesen! — mondá a beteg föl hajolva. — Ezt vártam, ezt reméltem! Nem megmondtam, hogy meg fog éledni? Ily szép esetet én el nem szalaszthattam. S ime, a tudomány meggyőzte azt a lomba, ész nélküli természetet! Antoniam, jer ide, nézd Nanette, hamar azt a levelet, a bögréből. Így, így! szegény fiu; no még egy csöppet. Jól van, egy csöppet

FÉLTÉRDERE TÁMASZTOTT KÉZZEL S SZÁJÁBAN KIS PIPÁJÁVAL.

se többet! Ugy! S most csöndesen, — minde- nek fölött csak csöndesen.

Carew Feri erős fuvással új lángra élesztette a tüzet. A sebesült fölvetette szemét s a lobogó lángra meresztette, aztán bámuló tekintetet vetett maga körül.

— Ez nem az erdőm, — suttogá. — Nem a mély erdő! Ismerem az illatáról, nem az.

— Pszt, barátom. A beszéd nem ér semmit. Akárhol vagy, jó helytt vagy; jó barátok vesznek körül, ebben nyugodjál meg. Nanette, maradhatsz, én virasztok Uborka Janó mellett!

— Uborka Janó? hol van? — kérde a beteg. — Hát te vagy, fiam. Lám, lám, a nevedet is elfelejtetted.

— Az én nevem? Hát ön kicsoda? Mondja meg a nevét, én megmondom a magamét. Az én nevem Openshaw Arthur, — vagy akár Heron Arthur, de ezt ne mondják tovább. Openshaw Arthur, igen is. Uborka Janó, hogy is ne? Ugy tetszik, hallottam ezt a nevet valahol, de hogy az én nevem volna, szó sincs róla. Az kel- lene meg!

Ezzel visszaesett fü-ágyára s zemeit lehunyta. — Na, — kiálta a doktor diadalmasan, — ez megvan. Tudtam! Ebben a sebben egy ép elméjű ember megbolondult vagy bele halt volna. Örült levén, vagy bele kellett halnia, vagy visszanyernie ép elméjét. Visszanyerte s bele se halt! De most aludnia kell, csöndesen.

S a beteg csakugyan aludt, oly mélyen, a mint csak egy egészséges ember alhatott!

(Folyt. köv.)

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR KÖZÉP-ÁZSIÁBAN.

III. (Folytatás.)

«Csomának kunyhója — így folytatja dr. Gerhard levelét — Kanum falujának legvégső magasságán fekszik, 9500 lábnyira a tenger színe fölött. Körülötte állanak a szerzetesek regényes lakjai, a kineknek vallási szertartásai, ájtatos éneklése rendkívüli hasonlatosságot tanusítanak a római egyház szokásaihoz. Alább áll a zárda, melyben az «Encyclopædia» (a Kahgyur és Stan-gyur) őriztetik, de ez az épület más célra is szolgál; ugyanis mult novemberben telve találtam azt szőlővel és körülbelül harmincz leölt juh volt ott sorra agatva; de Csomának szerénysége nem engedi meg, hogy csak egy szeletet is izeljen belőle. Az éghajlat itt nyáron meleg ugyan, de a levegő igen száraz s ennek tulajdonítandó inkább, mint a hőmérséklet alacsony fokának, hogy a hus hónapok át meg nem romlik.

«Csoma előszámolta azon javításokat, melyeket lakháza körül eszközölt; — különösen megmutatta a kandallót, mely tizenkét rupiájába került. Nem lehetett, hogy mély rokonszenvet

nem számíthatnak. Ő még mindig visszautasít minden ajánlatot fölsegélyezésére, s el nem fogad legcsekélyebb tárgyat sem; bár oly helyzetben, mint az övé, ki kellene az embernek zárni minden negédes rártást. Azt képzeltem, hogy az angol lapok utolsó számai kellemes szórakozást fognának neki szerezni, de arra kért, hogy ne küldném neki azokat, nehogy ez alkalmat adjon valakinek arra, hogy neki majd szemrehányást tegyenek, hogy ő egyébbel is foglalkozott, mint csupán azon tárgyakkal, melyeknek elkészítésére szavát adta.

«Ilyenkor lelkenek egész hevével visszatért azon régi és különös eszméire, hogy egykoron őt kénnek tartották s úgy bántak vele Sabatuban, mint egy bolonddal: egyrésztől kedvében jártak, másrésztől ugyanakkor nevetség tárgyává tették; de nagy meglepéssel jegyezte meg, hogy a világ nem sokára látni fogja, hogy ki ő? Nagyon féltékeny a legcsekélyebb gyanura, a mi életmódját illeti. Kérdést intéztem ugyanis hozzám, vajjon izlette-e valaha a szőlőből készített szesz; azt felelte, hogy egyetlen egy alkalommal, betegség esetében vett magának egy csekély mennyiséget: de később, nehogy a környék lakosai azon véleményre jöjjenek, hogy inkább iszik, mint tanul: elhatározta, hogy soha többé nem nyul szeszhez.

«Kanumból való elutazásom alkalmával azt hittem, hogy bátorságot vehetek Csomát arról, hogy fogadjon el egy felső kabátot, mely nagyon hasznos lett volna oly hideg klímában; küldöttem neki egyrészt egy kis mennyiségű rizst és czukrot, de ő mindent visszautasított s csekély pénzkészletéből küldött hozzám tizenhat rupiát, hogy azzal bizonyos tárgyakat vásároljak számára Sabatuban. Ilyen magavisetel kétségkívül dicseretes, de én nem nevezhetem *bölcs eljárásnak*. Ámbar Csoma ily rendkívüli módon büszke saját függetlenségére, mégis kész elfogadni fölsegélyést, de csak nyilvános közegek útján, mivel meg van győződve, hogy elég képességgel bír arra, hogy azt gyümölcsöze fogja visszatéríteni a nagy közönségnek; de magánosoknak, ő úgy tartja, hogy semmit vissza nem szíthet. Mindaz, a mit Sabatuban való első megérkezéskor tőlem elfogadott, néhány könyvből állott, olvasás végett, s az első könyv, a mit kért, volt a Biblia, ő azt átváltva nyolcz nap alatt, Zangskarból való útjában egy latin szótárt fogadott el, s a minap egy görög lexikont hagytt nála. Ezen könyvek hasznára vannak jelen tanulmányaiában. Ugy szükséges lenne azonban encyklopédiákra s különösen látni óhajtaná ama folyóiratoknak néhány számát, melyekben említés van téve foglalkozásairól. Nagyon szeretne bele tekinteni az őskori geográfok munkáiba, ilyenek Quintus Curtius, Ptolemaeus, Diodorus Siculus és Plinius.

«Csomának kutatásai nem szorítkoznak egyedül a tibeti nyelvtan és szótár szerkesztésére; magokban foglalják azok az őskori egyéb számos tárgyait, melyek világot vetnek a régi földtanra és historiára. A láma birtokában levő könyvekből és kéziratokból Csoma sok érdekes jegyzést szedett össze Tibetnek geográfiai és fizikai tüneményeire nézve.

«Csoma nagyon óhajta, hogy egy angol tiszt, a ki a szanszkrit nyelvet ismeri, betanulná a tibetit is, mivel ily módon kölesönös világot vetne a két nyelv egymásra s kellő világításba tenné az utóbbi nyelv fontosságát. Ő maga bár buzog kutatásaiban, mind a mellett igen gyárzó a következtetések levonásában. Mivel ezek túlzottan tetszenének olyanok előtt, kik előtt Csoma tudományának kuforrásai zárva vannak: s némileg bizalmatlan a már eddig is tanusított eredményeknek közlésében. Itt csupán biztatásra van szükség, hogy teljesen kimerítse sokoldalú és őzpontosított kincsalmazát. Csoma mély hálát érez a kormány nagylelkűségéért: mindazonáltal képességet érez magában, hogy méltó kárptólást fog adhatni érte. Magam részéről én azt mondatnám, hogy azok a művek, melyeken ő most dolgozik, ha kellő méltánylásban részesülnek, többszörözve vissza fogják téríteni a rájuk tett költséget, és a netán jövődöbél segélyezésnek összegét is, a mit a kormánytól kapna, hogy munkáit befejezhesse. Csoma maga nem csekély aggodalmak között él a jövő elé. Neki többre szüksége nincs, mint épen annyira, hogy megélhesen. Különben csak föl kellene szólnia, hogy azonnal rokonszenven és tisztelgetéssel indító okai a legjobb, de elvei túlságosan érzékenyek és türelme, kiváltidegeneknél

désre nem hevül valami fölme rült tárgyon: s ha látjuk őt, úgy mint én láttam, bundájába takarva, minden szükségét csekélysegelem-forrásaihoz szabva: alig képzelhetnők, hogy ő azon férfi, a ki a jó szerencse kedvezése mellett hivatva legyen bevégezni azon fontos munkákat, melyeken most fáradozik. Semmi sem tetszik neki annyira, mintha valaki érdeklődni látszik tárgyai iránt. Jelleme élénkséggel telt, de vidorságát gyakran félbeszakítják aggodalmai. Látható ok nélkül esik sokszor komorságba. Midőn könyv-szükségéről beszélt, azt jegyezte meg, hogy az csekély s könnyen kielégíthető, még sem vette senki tekintetbe. Különös nyomatékokat helyezett arra, hogy az «Asiatic Society» segédforrásokkal rendelkezik, de azt elfelejté, hogy ő azokért soha nem folyamodott. Ő sokkal bizalmatlanabb, mintsem hogy saját érdekében folyamodjék és nagyon független jellemű, sem-hogy segítséget kéreessen mások közbenjárásával.

«Midőn én ajánlkoztam, hogy tudomására juttatom helyzetét és az előhaladást, melyet irodalmi műveiben már eddig tett, kifejezte háláját, s tán többet érzett, mint a mennyit előszóval kimondani kívánt. S midőn ezt ezennel megteszem, csak igazságot szolgáltatok az érdemnek, s minthogy én vagyok talán egyedül az, a ki őt elszigetelt visszavonultságában meglátogatta, megjegyzéseim kielégítőek lesznek talán s én csak azt adom hozzá, hogy ha Csomának eddig csekély havi illetményeit netalán száz rupiára emelnék, ez jól elhelyezett nagylelkűség fogna lenni, mely annak idejében bő jutalmat hozna. Csomának nincsenek önző czéljai, egyedüli ambíciója az, a mit becsületes hírnév elégíthet ki.

«Remélem azonban, hogy ezen ritka szellemi tehetségekkel megáldott, de szerény egyéniségnek érdemei sokáig nem maradnak figyelem

DUKA TIVADAR.

nélkül. Csoma kész legkielegítőbb felvilágosítást adni nézetei felől, de ohajtaná, hogy erre őt valaki felszólítsa az Asiatic Society vagy a kormány részéről. Ily elismerés hizelegne neki és serkentené. A Society egy ily egyén ellátása által a legteljesebb jutalmat nyerné, kiváló becsü szaktudományos művek közlése által oly világrészekről, melyek még eddig egy óriási «terra incognita» és Csoma is kedves meglepé-dest találna abban, hogy összekötésben áll oly

intézzettel, melynek tekintélye oly szilárd alapon nyugszik.

«Visszatértemkor (Kánumból) már havazott s a hőmérő 32 és 52° között állott. Csomának hagytam egy hőmérőt, hogy a téli változásokat megtudhassam ez éghajlat alatt, hol a szőlő oly jól megéri. De Csomát vagy egyáltalában nem, vagy csak kevéssé érdekli bármi, a mi irodalmi tanulmányai körébe nem esik. Sokszor boszankodtam oly tárgyak iránti közömbösségén, melyek azon tájak fizikai tü- neményeire világot vethetnének s ezáltal saját foglalkozásainak is határozott érdeket kölcsönöznenek. Megígérte, hogy rendes jegyzéket fog tartani számomra s szeptember 30-án bucsut vettem a magyar tudóstól s értelmes társától, a lámától.»

IV.

Gerard levele nem maradt eredmény nélkül. Az Asiatic Society ötven rupiára terjedő havi illetőséget ajánlott föl a magyar tudósak. Csoma azonban, részint mivel ugyanennyi már a kormánytól volt utalványozva a számára, részint mert a Society nem mondta meg határozottan, minő szolgálatért kívánja nyújtani e segédelmet, — azt kereken visszautasította.

Befejezén tanulmányait, a főkormányzótól ötszáz rupiát kapott, hogy Kalkuttába visszatérhessen. Itt a Society mindent elkövetett, hogy Csomának kezére járjon a Tibeti Szótár kiad- hatása körül. A nyomtatási költségeket, bele- számítva a tibeti betűk számára szükséges új öntő berendezését is, 5000 rupiára számították s felszólíták a kormányt, hogy ez összeget vagy egy részét viselje, mivelhogy az úgy «nemzeti érdekű».

Ugyanekkor Körösi Csoma Sándor az Asiatic Society tiszteletbeli tagjává ajánlatott s egyhangulag meg is választott. A magyar tudományos akadémia tagságán kívül ez volt az

DR. STRANSKY GYÖRGY,
A KELET-RUMÉLIAI IDEIGLENES KORMÁNY FŐNÖKE.KARAVELOV PETKO,
BOLGÁR MINISZTERELNÖK.

egyetlen kitüntetés, melyet a szerény tudós vissza nem utasított.

1834 január elején végre megjelent az óriási munka, melynek Csoma egész eddigi működését szentelte s melylyel a kormány iránti tartozását hűségesen lerőta. Mint mr. Prinsep, a kormány akkori főtitkárának jelentéséből értesülünk,

Csoma a kormány által neki utalványozott járulékokat sem vette föl, sőt ama 142 font sterlingert sem emelt szót, melyet Esterházy s több magyar mágns gyűjtött számára, mely azonban a kifizetést közvetítő bankház bukása miatt elvesztett. Prinsep tehát fölterjesztést tett a kormánynak, hogy ez összeg visszatérítését a nem-

zeti becsület követelné, minek következtében, a föl nem vett díjakkal együtt Csoma számára 3400 rupia kiutalványozását ajánlja, a mi ellen a kormány nem is tett kifogást.

Ugyancsak Prinsepnek ez előterjesztéséből látjuk, hogy Csoma a kormánytól Teheránból elutazása óta összesen 4226 rupiát kapott,

A CAMPAGNA, A RÉGI RÓMÁBÓL NÉZVE.

Schlosser Világtörténelmének új képes kiadásából.

SÁNDOR BOLGÁR FEJEDELEM BEVONULÁSA FILIPPOPOLBA.

melyből elköltött 4000 rupiát, vagy is havonként 20 rupiát (mintegy 20 forintot), ide érve minden utiköltséget, élelmiséget, ruházatot, a lánák és szolgák fizetését, lakásbért s a másolatok és eredeti kéziratok megszerzésének költségeit.

Külön díjazást Csoma semmit nem fogadott el munkájáért, csak annyit kötött ki, hogy a szótárból száz példányt kapjon, hogy azokat a magyar, osztrák, olasz és német főiskoláknak megküldhesse.

Még azon évben megjelent a Tibeti Nyelvtan is 204 nyomtatott lapon, negyven lapnyi könyvnyomattal melléklettel. (A Szótár 345 lapra terjed.) Csoma mind a kettőt először látta el, mely egyaránt jellemzi az ő rendkívüli tudományosságát, mint páratlan szerénységét. Négy és fél évig kellett Kalkuttában maradnia, míg műveit kinyomtatva láthatta. Ekkor új utra készült. Előbb azonban pénzkészletéről rendelkezett.

Hogyan rendelkezett? Ugy, hogy csaknem az utolsó rupiáig a hazába küldötte. 200 darab aranyat rendelt a magyar tudós társaságnak, 140-et a nagynyeddi kollégiumnak, 100-at a kézdívarhelyi katonai növelőnek, 100-at pedig testvéreinek. S azonfelül Csoma levelei között van egy másolata az enyedi kollégiumhoz 1836-ban intézett azon levelének, melyben 460 aranytal a Kenderessy-Csoma-féle alapítványt teszi.

A sajtó alól kikerült munkáiból könnyű volt a kormányt meggyőződni, hogy itt nagyszerű, jutalmazásra méltó, önzetlen tudóssal van dolga. Érdekesen állott tehát munkásságát továbbra is biztosítani. A Kahgyur tibeti gyűjtemény ismertetésére szólította föl tehát, havi 200 rupiát ígérve neki, míg e nagy munkát befejezi. Azonfelül jelentést volt teendő a Nepalból nagy mennyiségben küldött tibeti könyvek tartalmáról, «6 levén — mint Prinsep írja — az egyetlen tudós, ki azokat átolvastatta a tartalmukat megmagyarázni képesítve van».

Csoma kivéven utlevélét, 1836 január 20-án megérkezett Maldába, Bengália északkeletén, honnan március elején Jalpigoriba utazott, a Himalayák közelébe, hol a katonai állomás parancsnoka igen előzékenyen fogadta s neki házat, asztalt is följárolta, mit azonban Csoma el nem fogadott, nehogy a beszüllött bizalmát, a kiktől tanulni akart, megrendítse az által, hogy magasrangú kormánytisztakkal társalog. Inkább lakott kunyhóban, írja Lloyd parancsnok, s ellátása alig került többé négy rupiánál havonként.

Innen van kelteve Csoma utolsó meglevő levele Prinsephez, melyben értesíti, hogy egy ideig itt marad a bengáli, maharatta és szanszkrit nyelv tanulmányozása végett, aztán Patnabába megy csolnako s ha Felső-India tartományait meglátogatta, egész idejét a szanszkrit nyelv és az attól származó dialektusok tanulmányozására fordítja.

1837 végén Csoma Kalkuttában találjuk, mint az Asiatic Society könyvtárnokát. Négy évet töltött itt hivatalos buzóg ellátásával, nyelvészeti tanulmányai s tudományos cikkek írásával, «hallgatagon — írja Pavie — mint a brahmánok, kik irászatuk fölé hajolva szanszkrit passzusok másolatával foglalkoznak.» A Society házában volt egy fülszerű szobája, honnan soha ki nem ment, kivéve egy kis sétára az épület nagy termeiben.

1842 elején Csoma elérte korának 50-ik évét, de tanulmányai iránti lelkesedése, munkavágya nem apadt. Még tíz évig kívánta folytatni tudományos kutatásait, aztán — úgy tervezte — hazájába visszatér.

Most elhatározta, hogy ismét utnak indul és pedig Lassa felé, hol a budhista tudományosság kinevelését, melyek a népvándorlások utjából oda szállították, fölhalmozta tudás. Február 9-ikén levelet írt a Society titkárához, mely végrendeletének tekintendő.

Alkalmassint csolnokon indult el a Ganges folyón s néhány heti utazás után Carragolághat mellett szállt ki, hogy Titalyán és Darzsiling felé tartson. A talaj már Titalya táján kezd emelkedni a bércek felé. Mintegy 25 angol mérföldnyi távolság az a Himalayák tövéből. E terület utolsó tíz mérföldje sűrű tropikus növényzettel van fódve s az időben terjedelmes posványokkal volt borítva. Ez az a hírűt Himalayák alatti öv, mely a Terai elnevezés alatt, mint a legvesélyesebb maláriával ellepített térség ismeretes. Az átutazás rajta csak nappal és minél

gyorsabban történik, hogy az ember oly hamar, a mint csak teheti, a punkabari első magaslatokat elérhesse. Éjszakát tölteni e posványok között csaknem elkérülhetetlen végzetes lázrohambot von maga után.

Csoma március 24-én érkezett Darzsilingbe. Hétezer lábnyi magasságban fekvő határállomás ez. Lassan és szokása szerint szegényesen, tehát alkalmasint gyalog utazván, föltehető, hogy a Terailban meghalt. Ápril 6-ikán már lázban szenvedett, mely hat nap alatt véget vetett a drágaéletnek. Campbel, a darzsilingi állomáson a legfőbb tisztviselő, nagy érdeklődéssel tekintett a magyar tudós utolsó napjairól és kimulásától, még beszélgetésüket is lehetőleg szó szerint közölte.

«Beszélgetésük folyamán — írja Campbel — Csoma gyors vázlatát adta azon hitének, hogy szülőföldje miként jutott az eredeti hunok birtokába, előadván okait, miért követi azokat Közép- és Kelet-Ázsiába.» Annyit kivehettem — folytatja Campbel. — előadásából, hogy minden reménye, hosszú és fáradsalmas kutatásának végeztéljéig elérheti abban öszponosult, hogy a juvarok országát fölfedezi. Ez országot meglelni hívé Lassától és Kham tartománytól éjszakkeltre, Khina nyugati határain».

Nem volt rávehető, hogy orvoságot vegyen, mely láza kezdetén még tán megmenthette volna. «Ápril 9-én — írja Campbel — már némileg elméje is zavart volt, félre beszélt, arca beesve, sárgaszínű s a halál nyomatit viselte magán. Végre rávettük, hogy orvoságot használjon. Ápril 10-én kissé jobban érezte magát, de nem vala képes tisztán, összefüggőleg beszélni; este felé ismét rosszabbul lett s másnap reggeli 5 órakor panaszos és küzdelem nélkül kiszendvedt. Négy szekrény, melyben könyvek és iratok valának, két öltönye, melyet mindig viselt s melyben meghalt, néhány ing és egy fűződény volt minden vagyon. Elelme főleg theából állt, melyet igen kedvelt és egyszerűen készített rizsből, melyből nagyon keveset szokott volt enni. Földre terített gyékényen, könyveit és iratait között ült, evett, aludt és dolgozott, éjjel soha le nem vetkezett s nappal ritkán hagyta el szobáját. Bort vagy más szeszes italt soha nem ivott, dohányt vagy hasonló szert nem használt. Papírjai közt találtak 300 rupia bankjegyet, egy értékpapírt 5000 rupiányi kormánykölesőről, melyet az ázsiai társulatnak szándékozott hagyni. Kézpénze 224 rupiára ment s 26 darab arany találatot övében.

Darzsilingben temették el a köztemetőben, hol sirja fölé az ázsiai társaság fölirotos emlékkövet állított, melyet később honfitársa, az orvoskint Darzsilingbe rendelt Duka Tivadar gondozott, ki egyuttal a nagy tudós életére és munkásságára vonatkozó adatok összegyűjtésével és sajtó alá rendezésével arról is gondoskodott, hogy Körösi Csoma Sándornak honfitársai közt kőnél maradandóbb emléke maradjon.

Nyelvek elsajátítására — ezzel fejezi be Csomaól szóló tanulmányát Duka — képessége rendkívüli volt. Campbel szerint a következő nyelveket tanulmányozta s némelyikben a tökély magas fokát érte el: a héber, arab, szanszkrit, pushtu, persa, görög, latin, szláv, német, angol, francia, orosz, tibeti, hindosztáni, maharatta és bengáli nyelveket, tehát anyanyelvét ide számítva tizenhét nyelvet.

A RÓMAI CAMPAGNÁBÓL.

Nyugatra az appenini hegláncztól, Róma környékén, keleten Tivoliig, északra a Horász által megéneklét Soracettől Civita Vecchiáig, nyugaton Ostiáig terül el Olaszországának történetileg legfontosabb lapálya, a Campagna. Hajdan tengerfenék lehetett, mert gyaloközületeket most is bőven találhatni rajta, de itt-ott, s nevezetesen Acquatraversa ponordrégei közt elefantcsontok s Aventino környékén barna szén is fordulnak elő. A Tiber folyik keresztül rajta, s egyébként az egész sík pusztas és miveletlen, sőt egészségtelen, egy csoport alacsony domb-lánczból áll, romokkal tarkítva s állandó hazája a maláriának. Már az ó-korban egészségtelennek tartották, de azért a rómaiak idejében pompás villákkal és kertekkel volt tele, sőt a köztársaság első idejében is virágzó városok állottak fenn rajta, mint Gabii, Fidene, Veji stb.

Nincs az egész lakott föld kerékiségén sajátosabb látvány, mint a Róma körüli Campagna vidéke hullámos talajával, számos romjaival,

vizezetékeivel, siremlékeivel, templomaival, erődeivel; zöld, a nélkül, hogy mivelve lenne, s emlékektől él, a nélkül, hogy lakva lenne. Itt-ott egy osteria (csapszék) tárja fel rozszant bejáróját rongyos, elzúllott alakoknak; apró vincellerházak festői sűrűségben elrejtve kandikálnak elő, s egy-egy repkenyes bozót alatt vihar elől menekülő pásztorcsalád talál pihenőt. A bérelt legelőkön, melyeket kopasz határfák szegélyeznek, félvad ménes ödög és nyujtogatja fejét, míg a gulyások báránybörbe bujva lóhátról kísérik szemmel, vagy nagy sárgás-fehér kutyák őrizetere bocsátják. Néhol egy esinos major (casale) is feltűnik a távolban, gazdasági épületeivel, de egyébként kopár tükés bozótok, embrenyi magasságra nőtt burján és gyom, vad bokrok, sárga virágokkal, alásüngve a meredélyek szélén s itt-ott egy nyomoroságos fűgefa tengetik csupán elfajzott életüket.

Több élénkséget mutat a Campagna a hidegebb évszak beálltával, mikor az októberi esőzések elűzik a nap hevétől kiejertett veszélyes gőzöket s friss zöld színt vált a gyp. Ilyenkor az abruzzói havasokról alájönnek a pásztorok nyájaikkal, aratók, szántók is benépesítik a máskor oly elhagyott pusztát, s rossz koszt és rossz bor mellett ott tanyáznak éjjel a harmatos földön, hogy munka végeztével kórházakban folytassák pihenésüket. Festői látványt nyujtanak a gula-alaku nádkunyhók is, tetejükön többnyire keresztel, s melyek belől képzelhetetlen szükek.

Civita Vecchiától Rómáig most már vasut vezet a Campagnán keresztül az ősrégi vízvezeték mentén. A vízvezeték között, melyeknek száma Vespasian idejében 20 volt, még három áll fenn, az Aqua Virgo (ma Acqua Vergine), Aqua Claudia (ma Acqua Felice) és Aqua Trajana (ma Acqua Paolo), mely utóbbi a föld alatt folyik.

Képünk a régi Rómából nézve mutatja a Campagnát, és Schlosser hírneves világtörténetének most megjelent negyedik kiadásából mutatjuk be, mely kiadás, eltérően az eddigiektől, sikerült képekkel gazdagon illusztrálva jelenik meg Berlinben, Seehagen Oswald kiadásában. Schlosser nagybecsű világtörténelme 14 év alatt 60,000 példányban kelt el, s ez mutatja épen az új kiadás hézagpótló szükségét. Emelkedett történelmi világnézet, kimerítő forrástanalány és pártatlanság jellemzik, s teszik a terjedelmes művet valóban tükrevé a mult idők történetének.

SÁNDOR MÁTYÁS VERNE GYULA REGÉNYE.

FRANCIÁBÓL FORDITOTTA HUSZÁR IMRE.

Egyedül jogosított magyar kiadás. Tizenegydik folytatás.

ELSŐ RÉSZ.

IV. A titkos irásu levél.

Fél négy óra tájban hajnalodni kezdett. Egy órával később a foglyok, a felkelő nap állásából, meghatározhaták volna az eddig követett irányt, vagy legalább azt, hogy észak vagy dél felé viszik-e őket. De e perczen a esendörök lebecsották a kocsiablakok bőrfüggönyeit és a kocsi belsejében ismét a legteljesebb sötétség uralkodott.

Sem Sándor gróf, sem utitársai legesekélyebb észrevételt se tettek. Tudták, hogy a nélkül is hiába lett volna. Jobb volt tűrni és várni.

Egy vagy két óra múlva — az eltelt időt nem igen lehetett meghatározni — a postakocsi még egyszer megállt és gyorsan lovakat váltottak Visinoda városkában.

E percztől fogva csak annyit lehetett észrevenni, hogy az ut nagyon nehezzé vált. A postakocsi folyvást unszolta lármaival és ostor-patogatásokkal a lovakat, a melyeknek patkóik csattogtak a hegyes vidék kemény és sziklás talaján. Néhány domb, a melyek apró, hamvas színű erdővel voltak borítva, szűkebbre szorítá a látkört. A foglyok két vagy három ízben egy furulya hangját vélték hallani. Fialat pásztorok voltak, kik bizarr dallamaikat játszották, mialatt

a fekete kecskenyájukat őrizték. De mindez csak nagyon kevés utbaigazításul szolgált az utazás irányára nézve és a foglyoknak bele kellett nyugodniok, hogy semmit se láthatnak.

Reggel kilenc óra lehetett, mikor a postakocsi egészen másféleképen kezdett tovarogni. Lehetetlen volt a tévedés, gyorsan lefelé haladt, miután elérte az ut legmagasabb pontját. Több ízben kerekelt is kellett kötni, hogy a veszélyes meredek uton valami baj ne történjék.

Miután az ut meghaladja azt a hegyes vidéket, a mely fölött a Monte Maggiore kiemelkedik, Pizino felé közeledvén, rézsutos irányban vonul lefelé. Noha e város még eléggé magasban fekszik a tenger színe felett, mégis a körülevő magaslatokhoz képest egy völgykatalanban látszik eltemetve lenni. Már messziről lehet látni harangtoronyát, a mely lépcsőzetesen emelkedő festői házcsoportjából magasban ki nyulik.

Pizino főhelye egy körülbelül háromezer lakossal bíró kerületnek, és mint említettük, csaknem a háromszögletes félsziget közepén fekszik. A vásárok idején nagy számmal gyülekeznek össze a morlások, a különféle törzsekhez tartozó szlávok, sőt a cigányok is a városba, a melynek kereskedelme ilyenkor nagyon élénk szokott lenni.

Isztria régi fővárosa megőrizte hűbéri jellegét. Ez különösen meglátszik fellegvárán, a mely néhány újabbkori katonai épület fölött emelkedik, a hol az osztrák kormány közigazgatási hatóságai vannak elhelyezve.

E fellegvár udvarában állt meg a postakocsi június 9-én, tizenöt órai utazás után. Sándor gróf két utitársával és Sárkánnyal együtt leszállt a kocsirol. Néhány perc múlva elzárták őket, egymástól elkülönítve, magán-zárkákba, a melyekhez körülbelül ötven lépcsőn keresztül lehetett feljutni.

A vizsgálat tehát a legszigorubb titoktartás mellett fog eszközöltetni.

Sándor Mátyás, Zathmár László és Báthory István, noha nem közlekedhettek egymással és nem cserélhették ki eszméiket, csak egy és ugyanazon gondolat felett töprendek. Hogyan fedezhették fel az összeesküvés titkát? A véletlen játszotta-e a rendőrség kezére? Pedig hiszen semmi se szivároghatott ki. Trieszt és Magyarország és Erdély nevezetesebb városai közt megszünt a levélváltás. Árulás lett volna a játékban? De ki lehetett az áruló? Soha senkivel se közöltek semmit. Soha egyetlen irat se juthatott kémek kezébe. Valamennyi okmányt megsemmisítettek. Ha az Aquedotton levő ház legtitkosabb zugait kikutatnák se találhatnának egyetlen gyanus jegyzetet! És épen ez történt. A rendőrgyökök semmit se találtak, csupán a rostélyt, a melyet Zathmár gróf nem semmisített meg, mert talán még hasznát vehette volna. És szerencsétlenségre, ebből a rostélyből bűnjel lesz, a melynek használatát nem lehet másképp megmagyarázni, mint hogy titkos irásu levelezés eszközeül szolgált.

Egészen véve — s ezt a foglyok nem tudták — az összes gyanu azon levél-másolaton alapult, a melyet Sárkány, Torontál Simon belevégzésével, átadott a trieszti kormányzóknak, miután a szöveg világos értelmét megállapította. De ez, fájdalom, elég volt arra, hogy az állam biztonsága elleni összeesküvés vádját alapítsák rá.

ELZÁRTÁK ÖKET, EGMÁSTÓL ELKÜLÖNTITVE.

S nem kellett ennél több ahhoz, hogy Sándor grófot és barátait külön bíróság, katonai törvényszék elé állítsák, mely a katonai törvények értelmében fog itélni felettük.

Csakugyan volt a játékban áruló és az áruló nem volt messze. Az által hogy szó nélkül engedte magát elfogatni, és engedni magát kihallgatni, sőt elítéletni is, biztosan tudván, hogy kegyelmet kap, elhárít magáról minden gyanut. Így gondolta ezt ki Sárkány és mesteri biztonsággal játszotta szerepét.

Ezenfelül Sándor gróf, a kit ez a gazember elámitott — és kit ne ámitott volna? — elvett határozva mindent elkövetni, hogy őt minden gyanu alól kitisztázza. Azt gondolta magában hogy nem lesz neki nehéz bebizonyítani, hogy Sárkány soha se vett részt az összeesküvésben, hogy csak egyszerű számféjtő volt, a kit nem rég vezettek be Zathmár László házában és nem bízták rá egyebet a gróf magánygyeinel, a melyek a legesekélyebb összefüggésben sem álltak az összeesküvésvel. Szükség esetén Torontál Simon bankárta, mint tanura fog hivatkozni, hogy a fiatal ember teljes ártatlanságát bebizonyítsa. Nem kétkedett benne, hogy Sárkányt fel fogják menteni a bűnrészség vádjá alól, azon esetre, ha általában sikerülne a vád megalapítása, a mi korántsem látszott előtte bizonyosnak.

Egyébiránt az osztrák kormány a trieszti összeesküvésről kívül egyebet nem tudhatott az összeesküvésről, magyarországi és erdélyi pártíveit teljesen ismeretlenek voltak előtte. Semmi nyoma se látszott bűnrészségüknek. Sándor Mátyásnak, Báthory Istvánnak és Zathmár Lászlónak tehát semmi okuk se volt e miatt nyugtalanodni. Ők maguk el voltak rá szánva, hogy mindent tagadni fognak, ha csak az összeesküvés kézzelfogható bizonyítékát nem mutatják fel előttük. Ez esetben tudni fogják feláldozni életüket. Majd mások idővel kezükbe veendik a meghiusult mozgalmat. A függetlenség ügye fog találni később új vezéreket. Ők, ha a vád rájuk bizonyul, nem fogják tagadni, hogy mik voltak reményeik. Meg fogják jelölni a célt, melynek elérésére törekedtek és a mely el fog éretni előbb-utóbb. Még csak védelmezni se fog-

ják magukat, hanem kifizetik az elvesztett játszmát, a mint illik.

Sándor gróf és barátai nem ok nélkül gondolták, hogy a rendőrség működése abban az ügyben nagyon szűk körre van szorítva. A rendőrgyökök Budán, Pesten, Kolozsvártt, szóval mindazon városokban, a hol a Triesztből érkező jeladásra meg kellett volna indulni a mozgalomnak, hasztalan keresték az összeesküvés nyomát. Ezért járt el a kormány oly nagy titoktartással a trieszti három főnök elfogatása körül. Hogy a pizini várbán záratta el őket és minden áron azt akarta, hogy az egész ügy felől semmi se szivárogoj ki a közönség közé, ez csak azért történt, mert azt remélte, hogy valamely körülmény fel fogja deríteni a Triesztbe érkezett, de nem tudni honnét küldött titkos irásu levél irójának kilétét.

E remény nem valósult meg. A várt jeladás nem történt és nem történhetett meg. A mozgalom, legalább pillanatnyira, elfojtatott. A kormány arra kellett szorítkoznia, hogy Sándor gróft és társait felségárulás czimén elítéltesse.

Azonban a nyomozások néhány napot vettek igénybe. A vizsgálat csakis június 20-ika körül kezdődött a vádlottak kihallgatásával. Nem is szembesítették őket egymással és csak bíráik előtt volt szabad viszontlátniok egymást.

A kormány haditörvényszékre bízta a trieszti összeesküvés vezérei ügyének tárgyalását. Tudjuk, mily gyorsan folyik a vizsgálat azon ügyekben, a melyek e kivételes bíróság elé utasítottak, mily hamarosan folynak a tárgyalások és mily gyorsan hajtának végre az ítéletek.

Ezuttal is így történt.

A haditörvényszék június 25-én egybegyűlt a pizini fellegvár egyik termében és a három vádlott még ugyanaznap megjelent előtte.

A tárgyalások nem tartottak hosszasan, nem is voltak izgalmasak, semmiféle incidens se fordult elő.

Az ülés reggel kilenc órakor kezdődött. Sándor gróf, Zathmár gróf, Báthory István és Sárkány, most látták egymást viszont legelőször, elfogatásuk óta. A készírtás, a melyet Sándor gróf váltott két barátjával a vádlottak padján, újabb tanujele, újabb megerősítése volt az érzelmeknek, a melyek őket egyesítették. Zathmár László és Báthory István egy intése megértette Sándor gróffal, hogy mindketten rá bízták, hogy ő beszéljen a haditörvényszék előtt. Egyikük sem akarta elfogadni a hivatalból kirendelt védőt. A mit Sándor gróf eddig tett, jól volt véve. A mit a bírának mondani fog, jól lesz mondva.

Az ülés nyilvános volt, oly értelemben, hogy a terem ajtáit kinyitották, mindazonáltal csak csekély számú hallgatóság volt jelen, minthogy az ügy hire nem szivárogt ki. Alig husz kíváncsi néző jelent meg, azok is a várbeli személynöz tartoztak.

Mindenekelőtt megállapították a vádlottak azonosságát. Sándor gróf aztán nyomban megkérdezte a haditörvényszék elnökétől, hogy hova szállították őt és társait? De e kérdésére nem kapott választ.

Sárkány azonosságát is megállapították. Az áruló eddig még nem mondott olyasmit, a mi ügyét különválasztotta volna a társai ügyétől.

Ekkor a rendőrségnek átadott levélmásolatot közölték a vádlottakkal.

Az előadó azon kérdésére, vajon elismerik-e, hogy a velük közölt másolat eredetije a kezükhöz jutott, azt felelték, hogy ennek bebizonyítása a vádlót illeti.

E feleltre megmutatták nekik a rostélyt, a melyet a rendőrgyökök Zathmár László szobájában találtak.

Sándor gróf és társai nem tagdhatták, hogy

e rostély az ő birtokukban volt. Meg se kísérleték a tagadást. E kézzelfogható bizonyítékkal szemben nem volt mit felelniök. Miután e rostély segítségével el lehetett olvasni a kriptografizált levelet, kétségtelen, hogy a vádlottak azt meg is kapták.

Az összeesküvők ekkor tudták meg, hogyan fedeztetett fel az összeesküvés titka és mire volt alapítva a vád.

E perestől fogva a kérdések és feleletek mindkét részről nagyon szabatosan formuláztattak.

Sándor gróf nem tagadhatta többé a dolgot. Két barátja nevében is beszélt tehát. Egy mozgalmat készítettek elő, melynek czélja volt, Magyarországot elszakasztani Ausztriától és a régi önálló magyar királyságot helyreállítani. Ha el nem fogják őket, a mozgalom már kitört és Magyarország visszahódította volna függetlenségét.

* **Khinába is utat tört az európai divat** s az a nép, melyet a megcsökönösödés mintájának szoktak hirdetni, legalább egy kérdésben már megmozdult s a japánai utjára tér. A reform tárgya különben nem valami jelentékeny: az ablaküveg. Pár évvel ezelőtt még a császár palotájának ablakain is kizárólag papír volt, ma az ablaküveg már a kisebb helyeken sem egészen szokatlan s évről-évre nagyobb mennyiségben vizik Európából. Magából Belgiumból a múlt évben 50,000 láda ablaküveget vittek Khinába. A tarkaszintű üvegeket leginkább keresik.

* **Villamos lábmelegítőt** talált fel vasuti utasok számára Meritens Párisban. A melegítő készülék bensejében vékony pakfonsodronyok vannak, melyek elegendő erős villámáramlat hatása alatt izzóvá lesznek.

* **Czámamáj-olajat** használnak újabban Sziciliában a csukamáj-olaj helyett. A különböző czámafajok májából készült olajat eddig a szegényebb osztály világitásra használta, most felfedezték, hogy orvosi hatása nagyobb, mint a csukamáj-olajé, olosabb, s bár édeskes ízű, könnyebben bevehető, mint a csukamáj-olaj, melyet tudvaleg még minden beteg gyomra tűr meg.

* **Ingfának** (Marimá) neveznek az Amazon vidékén lakó indiánok egy 50—60 láb magasságu s 2—3 láb átmérőjű nagy fát, melyet három láb hosszúságu darabokra vágnak s azután kopácsolás által metszés nélkül lehántják olyformán, mint nálunk a gyermekek a fűzfagyalyal csinálják, midőn sipot készítenek. A lehántott héj veres színű, vékony s légy rostos hengert képez, mely durva szövött csomagoló vászonhoz hasonlít. Ha e hengeren két lyukat csinálnak a karoknak, készen van az ing, melyet az indiánok, különösen esős időkben, nagyon szeretnek hordani. Így tehát van oly ország is, hol az ing a fán terem.

* **Gyümölcsöt az üvegben** könnyen lehet növeszteni, ha teljesen tiszta üveget teszünk az alma vagy szőlő felé s az üveget az ágon megerősítjük. A gyümölcs csak egy nő s érik, mintha teljesen szabadon volna s ha megérett s az ágat lemetszük, igen csodálatosnak fog látszani, hogy oly nagy gyümölcs vagy szőlő hogyan jutott be a szűk nyaku üvegbe.

* **Kis csimpanz-majmot** kapott a párisi állatkert a Kongó vidékéről. Bobo, a majom, mintegy 14 hónapos s mivel ez állatok teljesen csak 8—9 éves korban fejlődnek ki, még valószínűs kölyöknek tartották. A kis majom igen eleven s a hosszú tengeri utat

Ponny-lovak.

A lovak elővezetése.

Debreczeni ötősfogat.

VÁZLATOK A LÓKIÁLLÍTÁSRÓL. — CSERÉPY ÁRPÁD RAJZA.

Sándor Mátyás magát nevezte az összeesküvés vezérének és vádlott-társainak szerepét csak másodrendűnek igyekezett feltüntetni. De ezek tiltakoztak a gróf szavai ellen és követelték a maguk számára azt a dicsőséget, hogy bűntársai voltak és azt a dicsőséget, hogy sorsában osztozzanak. (Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* **Hegyi siklót** készítenek Párisban a Montmartre tetejére, ugyanoly szerkezet szerint, minő Buda váránál van. Franciaországban ily sikló eddig csak Lyonban volt alkalmazva.

* **A világ legnagyobb messzelátóját** most készítik Angliában a híres greenwichi csillagvizsgáló számára, a refraktor 58 hüvelyk átmérőjű.

* **Indiai falu látható** London egyik külvárosában, Battersenben az Albert-palotában. Mintegy ötven indiai iparos, színész és vásári komédiás fogja e helyen magát mutogatni ép ugy rendezkedve be, a mint otthon szokás. A legyőbbőlők, bajaderek különösen kedvelt látványok e telepben.

* **Az elevenen eltemetett** bozalmi ellen egy belga feltaláló oly koporsót szerkesztett, melynek gépezete a koporsóra dobott föld ereje folytán szabadlátra tesz egy tört, mely erre a halott szívébe nyomódik. A koporsót az antwerpeni kiállításhoz szánta, de ott nem fogadták el.

* **A körmök alakjából** — egy tudós elmélete szerint — bárkinek jellemét felismerni. Hosszu és keskeny körmök fantáziára, művészi és költői hajlamra, de egyúttal restségre mutatnak; hosszú és lapos körmök ésszerű, józan ítélő tehetőséget s komoly gondolkodásmódot árulnak el; széles rövid körmök hirtelen haragról, veszekedő természetéről s makkaságról tanuskodnak; kinek körmei iprosak, az egészséges, vidám és nagylelkű; karomalaku hajlott köröm tettetést és gonoszságot; kemény és durva köröm kegyetlenséget, veszekedő természetet; légy, vékony és hajlított köröm testi és lelki gyengeséget mutat, míg az igen rövid, mintegy egész a husig leharadt körmök érzéketlenséget és ostobaságot. Igen természetes, hogy itt is vannak — kivételek.

* **Költői ruha.** Kopenhágában a dán király minapi estélyén Mária orleansi hercegnő fehér ruhában jelent meg, melynek fodraira ó-német szerelmi dalok voltak nyomtatva. A ruha nagy feltűnést keltett s talán utánozni is fogják nemsokára.

alatt leginkább egy kis macskával játszott, mely folytonosan vele van s melyet legtöbbször ölében tart oly formán, mint a dajkák a kis csecsemőket.

* **Nyolcvan éves katoná** lesz 1887 márczius havában Vilmos, az agg német császár, ha még másfél évig él. Ily hosszú ideig szolgáló katoná még a lig volt a világon.

* **Híres uszók.** Webb kapitány, ki a Niagarában veszett el, 1875-ben tudvalegőleg Angliából Franciaországba uszott, 21 óra s 41 perc alatt téve meg a 40 angol mérföld távolságot. Kis távolságra igen gyorsan uszott Cole, a Hyde-parki tóban, 91. a métert téve 1 perc 15 másodperc alatt; Aintworth egy más tóban 80 1/2 méter távolságot 14 perc s 23 1/2 másodperc alatt uszott, Collier egy harmadikban 1609 méternyi, egy angol mérföldet, 28 perc, 19 1/2 másodperc alatt tett meg, Beckwill a westminsteri aquariumban két mérföld hosszú utat = 3218 métert 54 perc 39 másodperc alatt uszott át, Douglas amerikai pedig Filadelfiában 3 mérföldet = 4827 métert 1 óra 53 perc és 30 másodperc alatt. Az ily uszásoknál különösen a trainirozás nagyon fásztató, a mi abból is látható, hogy Webb, ki rendszerint 89 kilót nyomott, trainirozás után rendszeren csak 78 kiló volt.

Gerdziskov.

Gechov.

Szančov.

Klement.

Papazulu.

A BOLGÁR KÜLDÖTTSÉG TAGJAI.

A BOLGÁR KÜLDÖTTSÉG AZ OROSZ CZÁR ELŐTT FREDENSBORGBAN.

A BOLGÁR MOZGALOM VEZETŐI.

A Filippopolban szeptember 18-ikán végre hajtott államcsiny szervezőjének Stransky Györgyöt tartják. Csakugyan ő is mozgott az előtérben, s a mint Gavril pasát, Kelet-Rumélia kormányzóját fogolylyá tették a forradalmiak, ő állt az ideiglenes kormány élére, és ebben az állásban megerősítette Sándor fejedelem is. De hogy Stransky ily merrész vállalkozást maga végre nem hajthatott, akármily népszerű is Kelet-Rumélia bolgár lakossága előtt az egyesülés Bulgáriával, azt képzelni lehet. Csaknem kétségtelen, hogy a filippopolai vérművelő forradalmat Szófiában készítették elő.

Karavelov Petko bolgár miniszterelnök egészen rátermett ember a forradalmakra. Ravasz és kitartó, s a fejedelemmel szemközt is képes érvényesíteni akarátát. Sándor fejedelem már egyszer nagyon élénk vágyat érzett megszabadulni miniszterelnökétől és radikális társaitól. Egyszerűn elbocsátotta egész miniszteriumát, de Karavelov aztán Bulgária közvéleményében tudott nagy pártot alkotni magának, s azontúl is az övé maradt a legerőteljesebb szó, melyre legtöbbször hallgattak. Átment Kelet-Ruméliába, hol a népszerű embert Filippopolban polgármesterré választották. Minden arra mutat, hogy ekkor készítették elő a talajt a forradalomra, s hogy Karavelov szervezte az összeesküvést. A múlt év július havában Sándor fejedelem ismét visszahívta volt miniszterelnökét, s az ismét kezébe vette Bolgárország kormányrudját.

A szeptember 18-iki filippopolai eseményekről eddig tudomásra jutott részletek többi közt azt is beszéltek, hogy a forradalom másképen volt tervezve, mint a hogy valójában létesült. Nevezetesen nem Sándor fejedelem uralkodása alatt akarták volna végrehajtani az egyesülést, s hogy Karavelov volt, ki a fejedelmet figyelmeztette, ragadná meg az alkalmat, legyen végrehajtója a nemzet akaratának, különben trónját veszítheti. A következmények mutatják, hogy Oroszország csakugyan legkisebb rokonszenvvel sem viseltetik Sándor fejedelem személye iránt. Ha csakugyan így történt, akkor sejteni lehet azt is, hogy Karavelov, mint filippopolai polgármester, szintén nem dolgozott Sándor fejedelem mellett, de mikor ismét a hatalmi pozíción érezte magát, biztosítani kívánta a maga hatalmát is, s a forradalmat abba az irányba terelte, mely Oroszországot szintén meglepte.

Karavelov vagyonos kereskedő-család ivadéka Koprisczicából, a Balkán déli részéből; tehát ruméliai. Oroszországban tanult s Moszkvában tanár is volt. Fivérével együtt jelentékeny szerep jutott neki Bolgárország felszabadításában. Az 1867-iki bolgár lázadás alatt Karavelov két testvér: Hitovo és Totu, életüket vesztették; György Romániába menekült, s a többi bolgár menekültekkel együtt ott dolgozott a forradalmások színterén, és szervezte ama „kegyetlenkedési” panaszokat, melyek Angliában oly nagy visszhangra találtak, s melyek az orosz beavatkozás nyitányát képezték. Karavelov György még megértte a háború kitérését, de annak kezdetén

meghalt, épen mikor az oroszok Szisztovónál átkeltek a Dunán bolgár földre. Karavelov Petko az orosz seregekkel tért vissza Moszkvából, s az orosz főhadiszálláson tartózkodott. Az oroszok nemsokára Viddin alkormányzóává nevezték ki. Itt kezdődik szereplése. Mikor a bolgár nemzetgyűlés Tirnovába összegyűlt, alelnökké választották. Karavelov mint szónok is első szerepet vitt, s a radikális párt az ő vezetésével alakult meg. E pártnak nyíltan kifejezett ohajtása volt, hogy a san-stefanoi békekötésben körülirt, de a berlini kongresszus által kitérített Nagy-Bolgárország alakulása elősegíttessék. A bolgár fejedlemmé választott Battenberg Sándor a bolgár kormány élére Karavelovot hívta meg. A miniszterelnöknek több összeütközése volt a fejedelem mellé rendelt orosz tábornokokkal, s most azt állítják róla, hogy Oroszország iránti érzületében nagy változásokon ment át. Jelenleg 37 éves.

Dr. Stransky György, a keletruméliai ideiglenes kormány feje, orvosnak készült. Bukarestben tanulta az orvosi tanfolyamot, de gyakorló orvos nem lett belőle. Inkább foglalkozott a politikával, mely a tanult embereket állással is kecsgette. Ő is ruméliai születésű, Kalofervárosból való. Mikor a berlini kongresszus megalkototta Kelet-Ruméliát, s annak kormányzójává a porta Aleko pasát nevezte ki, Stransky hivatali vállalt. Pénzügyi igazgató lett, a mi nem valami népszerűséget szerzett neki, s a filippopolai nemzetgyűlésben honfitársai megtámadták hazafias érzületét is. E támadásoknak kitett helyről le is köszönt, s a nemzetgyűlés azon állandó bizottságának lett tagja, mely a fő kormányzó mellé van adva ellenőrzőül. Aleko pasa igazságügyi kormányzónak akarta kinevezni, hanem az orosz konzul ezt nagy hévvel ellenezte. Az oroszok bizalmatlanságát azonban sikerült eloszlatnia, mikor III. Sándor csár koronázására Moszkvába ment a ruméliai küldöttséggel. Stransky mégis nagyobb hatáskört nem vállalt, legalább nyíltan bevallottat nem. Annál többet járt Szófiába, kivált mióta Karavelov ismét a kormányra jutott. Ők ketten érleltek csöndesen a most őszszel bekövetkezett eseményeket. Titokban és oly kitűnően tudtak előkészíteni és végrehajtani, hogy egy puskalövés sem történt, s Európát ismét a keleti kérdés elé állították, a bolgár unió kimondásával.

Sándor fejedelem miniszterelnökével a filippopolai események bekövetkezését Várnában várta, hogy itt hajóra szállva, a burgaszi kikötőbe induljon, s Ruméliába menjen. De Burgasznál véletlenül török hadihajók cirkáztak s a fejedelemnek a szárazföldi hosszabb utat kellett választania, hogy új alattvalói közé menjen. Legelőször is próklamációt küldött Szófiába és Filippopolba, melyben tudatja, hogy „Észak- és Dél-Bulgária fejedelmé” czimét vesz föl. Sándor fejedelmet utja a Sipka-szoroson vitte keresztül, melyet az orosz-török háború alatt oly hősiessen védelmezett Szulejman pasa. A török kormánynak jogában volt e szorosat katonasággal megszállva tartani, valamint Kelet-Rumélia több más pontját is, de a porta ezt elmulasztotta. Sándor fejedelem a legkisebb akadály nélkül vonulhatott Kelet-Ruméliába. Mindenütt lelkesült népfogadta. Sehosemmi nyoma annak, hogy még két nap előtt itt a szultán nevében kormányoztak. Szept. 21-én érkezett Filippopolba, hol tiszteletére kivonult a ruméliai milícia is, mely az államcsiny után azonnal letette a hűségi esküt Sándor fejedelem nevére. A fejedelem ezután Filippopolban maradt Karavelovval együtt. Intézkedett a bolgár hadsereg mozgósításáról az esetre, ha a törökök betörnének. A bolgár sereg és a ruméliai milícia a török határra ment. De a török nem támadt. E helyett a diplomácia lépést kezdte, mely épen most szöli a föld Sándor fejedelmet, hogy se regét fegyverezze le, maga pedig térjen vissza Szófiába.

BOLGÁR KÜLDÖTTSÉG A CZÁRNÁL.

A „felszabadító” orosz nép nem oly rokonszenves többé a Balkán-félsziget népei előtt, mint egy évtizeddel ezelőtt, midőn jóformán csak hírből ismerték őket. Már a hadjárat borzalmi, de még inkább a felszabadítottak nyakára jövő orosz katonatisztek és más népboldogítók magaviselete sok kellemetlen érzetet keltettek fel. A bolgárok államcsinyjére nézve magában Oroszországban is megoszolnak a vélemények:

THEDO tanár szakállhagymája,
legjobb és legbiztosabb szer a szakáll és művészeknek eszközlésére.

Semmi másnak nem kell megvárnia, csak a szakállhagymát, és azonnal megkezdődik a szakáll növekedése. — E szer a szakáll hirtelen gyorsan növekszik, úgy hogy általa még 13 éves ifjak is a legkorábbi idő alatt teljes szakállhoz jutnak, miről a bizonyítványok szólnak.

Éder Ferencz gyógyszerész urnak Brünben. A nekem küldött Thedo-féle szakállhagyma kitűnőnek bizonyult, mit köszönetem mellett ezennel tudomásra adok. Máték, 1879. szept. 25-én. **Ócsényi József.**

Fürst József urnak Prágában. Szives köszönetemet a szakállhagymáért; nagyon jónak találtam. Mindenkinél a legjobb lélekkel ajánlhatom. Schwanbach, 1878. febr. 25. **Mirt Károly** s. k. épít. vállalkozó. **Fürst József** gyógyszerész urnak Prágában. A szakállhagyma joggal mondható csodaszernak. Alig négyhetes használat után örömmel látom régi óhajátomat teljesedésbe menni. Kérem önt stb. **Temesvári, 1879. máj. 29-án. Glázer Wenczel**, orvos. Valódi minőségben Budapestben csak **Fürst József** ur gyógyszerésztől király-utca kapható; Pozsonyban **Pistory Félix**nél, Mihaláypu. Temesváron **Tarasz István**nál, 1 csomag ára frt 2-10.

1-ső cs. kir. kizár. szabad. újonnan javított Ruganyos sérvkötők

Pontos szervenőkönek.

Legújabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán ruggyantából művésziessé szerkesztve s az a célja, hogy még a leg-újabb sérvket is lehető legkorábbi idő alatt egyenletes fekvésbe hozza, s úgy nappal a legerősebb munkánál, vagy a sokat járkálásnál, mint szintén éjjel alvásiban is használhatóak, a nélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatásban legkevésbé is volna akadályoztatva. Felette nagy hasznos, hogy az még tölthető a testen maradhat, mivel hogy a szer-vedő testre kiváltékon jóhatást nyomatást gyakorol s a legtöbb esetben még a sérv biztos gyógyulását is okozza. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismerve, megvizsgálva s a legjobb találmány professor Kovács a sebészeti kóroda alelnöke, dr. Gross Lajos m. kir. egészségügyi tanácsos, dr. Glöck Ignác kir. törvényszéki orvos által. 2437

Alólirott egyszerűsége miatt nagy iránt is tart angol és francia acél sérvkötőkből, függesztő készülékeket (suspensorium) gumiból készült kötésként, mint szintén szarvasbőrű, a szarvasbőr, és gummi suspensoriumok célja, hogy a tágulást megakadályozzák. Méhfejeskötők, légszáraz, ágybetét, és periódikák, prés-ervitumok, gummiharisnyák s mindennemű gummi arczkék. Sérvkötőknél kérem megjelölni: jobb, bal v. kettős-e, mint szintén a test bőségét is. Megrendeléseket utánvetel mellett elfogad.

POLITZER MÓR cs. kir. szab. sérvkötő-készítő, Budapeston Deák Ferencz-utca.

Arak: urak, hölgyek és gyermekek számára, egyoldalonak darabja 6-10 frt, a kettősnek darabja 10-16 frt, gyermekeknek felével olcsóbb. Ugyanígy kapható legjobb amerikai sérvkötő. Egy tégely ára 3 frt 50 kr. Az 1885. évi áll. kiállításra a XXVIII. csoportban kiállított.

500,000

Nyújtunk a szerencsésnek jobbnak!

Ezen nyereményekből az első osztályban 3000 sorsoltatik ki 117,000 márká összegben. — Az 1. oszt. főnyeremény 50,000 mt. tesz s a 2-ikben 90,000, 3-ikben 70,000, s 4-ikben 50,000, az 5-ikben 30,000, az 6-ikben 100,000, a 7-ikben azonban esetleg 500,000 illetőleg 300,000, 200,000 stb. márkára emelkedik.

A nyereményhúzókat tervszerűen hivatalosan vannak megállapítva. Az első osztály nyereményhúzóira ezen nagy, az állam által biztosított pénzsorsjátéknak kerüli.

1 egész eredeti sorsjegy csak 3.50 frt o. a.
1 fél " " " 1.75 frt o. a.
1 negyed " " " 90 kr. o. a.

Mindenemű megbízások, a páns beállítás, postautómni átadás vagy az összeg utánvétele mellett rögtön a legbiztosabban teljesítetnek, s mindenki az állam címerével ellátott eredeti sorsjegyetől látnak majd kezébe kapja.

A megrendeléshez a szükséges hivatalos tervszerűen ingyen mellékelnek, melyekből egy a nyeremények beosztása az illető osztályokra, mint szintén az illető betétek is megállapított és minden húzás után azonnal felvételre kerül megküldött a hivatalos húzási tájékoztató. Kivételre a hivatalos tervet előre megküldött megküldés végett bérmentve, és készek vagyunk nem tételés esetében a sorsjegyet az összegnek visszatérítése mellett húzás előtt visszavenni. — A nyeremények kifizetése tervszerűen pontosan s az állam jóállása mellett történik. Csoportonként mindig a szerencsés leggyorsabb volt és érdekelt felvételnek gyakran a legnagyobb nyereményeket fizetik ki, többek között 250,000, 100,000, 50,000, 30,000, 20,000 stb. márkával.

Egy líy, a legszolidabb alapokra fektetett vállalatnál előrelátóan mindent a legbiztosabb részre a lehető legbiztosabban s kérjük emellett, hogy minden megbízásnak megfelelően, minden megrendelést megelőzően, mindenestire pedig 2. ó. október 31-ike előtt az alábbi cséghet küldeni.

Kaufmann és Simon bank- és váltó-üzlete, Szabadsz. utca.

U. i. Ezennel köszönetet kívánunk nyújtani az eddig ajándékozott bizalomért, s kérjük a hivatalos tervet áttekintésé által a egyszerű nyertes esélyekről meggyőződés, melyeket a sorsjáték nyújtának.

SORSJEGYEK A BUDAPESTI KIÁLLÍTÁS ROL

1 darab 1 forint 11 darab 10 forint

Huzás október 31-én

Főnyeremény készpénzben frt **100.000**

Továbbá 20.000 frt / 10.000 frt / 5000 frt értékben **4000 nyeremény**

Kaphatók **LÖRY J.** bankházában, Budapest hatvani utca 17. sz. a. Ismételődek felfogadtának.

A fenti bankház közöli egyszerűsége mindennemű állampapírok, részvények és sorsjegyek vételét és eladását napi árfolyam szerint. Előleget nyújt értékpapírokra igen mérsékelt kamat mellett. 2364

Olvassa! Érdekes!

Minden hölgynek.

Asszonyok, leányok és leánykáknak!

Fele áron vettem át készpénzért egy pénzt szükségelő gyárnak egész készletét **női téli kabátokból**, különböző színekben, és pedig szürke, barna, világos, sötét színekben, stb. stb., s tehát egyedül vagyok ama helyzetben, alyasmit nyújtani, a mit

olyan minden hölgye szükségét és szívesen vesz. Most az ideje, hogy a közle-
ledő szigorú téle meleg ruhával ellássuk magunkat, és csupán még most

csak frt 1.40

az ára egy pompás, divatosan plissirozott, különböző színű borűrrel ellátott, vastag szövött, meleg, minden termetre illő és igen kényelmes, áthatlan

téli hölgykabátnak.

Mérték gyanánt elég ama megjegyzés, hogy **magas, közép vagy alacsony termetre** kell-e? Szállítás Bécsben kívül eskis az összeg előleges beutalása vagy postautónté mellett. Megrendelési hely:

Damen-Röcke-Fabriks-Depot,
Wien, III. Beizirk, Hintere Zollamtstrasse 9.
RABINOVITSCH.

Még csak e hónapban

Budapesti kiállítási sorsjegy csak 1 frt

11 sorsjegy 10 frt

Főnyeremény készpénzben **100.000** forint

Továbbá 20.000 frt / 10.000 frt / 5000 frt ért. stb. / 4000 nyeremény

Kiállítási sorsjegyek nyel-kezelősége, Budapest, Andrássy-út 43. sz.

Athatlan

eső, szél és hidegség ellen.

Csak 1 frt 85 egy pompás, meleg, vastagszövetű „Polgár”-kabát.

uraknak, nőknek, fiúknak és leányoknak. — Nincsen jobb, tartósabb, olcsóbb és kényelmesebb, mint ezen minden egyének gyönyörűen illő ruhadarab, mely fekete, kék, barna, drapp és szürke színben kapható, és következ előnyvel bír:

1-ször. Minden testhez gyönyörűen illő szabása.
2-ször. A testet folyton egyenlő melegségben tartja.
3-ször. Egyéb drága téli ruházat nélkülözés. állása.
4-ször. Olcsósága, tartóssága, csinos dírtés állása.

A ki ily „Polgár”-kabátot rendel, a zordon téli hidegsége ellen mentve van, tehát ne sajnálja senki a csekély kiadást; a meghűtés lehetetlen, s azt mindenki köteles saját egészségének megtenni, — továbbá:

1000 drb. téli meleg merino gyapjú nadrág, uraknak és nőknek nélkülözhetlen darabja **1 frt 30 kr.**

1200 drb. meleg téli merino lélekmelegítő alsó ing uraknak, nőknek, fiúk és leányoknak, meleg mint a szőrme, nélkülözhetlen; drbja **csak 1 frt 20 kr.**

800 drb. női alsósoknya, téli tricót vastag meleg szövésű, gyönyörű díszes színes 3-5 soros bordúrral és francia szágélyvel, ezeltő 5 frt volt, most **csak 1 frt 80 kr.**

Megrendelések pósta-utánvétellel eszközölhetnek: Egyedüli eladási és zétküldési cím:

FEKETE GYULA
Bécs, V/K, Hundsthermerstrasse 18.

MOLÉ

TELJES FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

Harmadik kiadás.

Első kötet: Francia-magyar rész.

Írta **MÁRTONFFY FRIGYES**
Ára füzve 2 frt.

Második kötet: Magyar-francia rész.

Írta **BABOS KÁLMÁN**
Ára füzve 2 frt.

44-İK SZÁM. 1885. BUDAPEST, NOVEMBER 1. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és a egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 tétlérre... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt tétlérre... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt tétlérre... 3 * Kifizetési előfizetésekre a postaiú meghatározott viteldj is esztolandó.

HORNÍK JÁNOS.

MALMOSI KÁROLY.

SZALAY JÓZSEF.

SZÉLL LAJOS.

AZ IRODALOM NÉGY ELHUNYT MUNKÁSA.